

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
Інститут державного управління у сфері цивільного захисту

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ ІДУЦЗ
від 31.03.2016 № 50

ПОГОДЖЕНО
Директор Департаменту організації
заходів цивільного захисту

М.О. Маюров
“ 30 ” березня 2016 року

ПОГОДЖЕНО
Директор Департаменту персоналу

О.В. Доценко
“ 30 ” березня 2016 року

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
короткострокового підвищення кваліфікації з питань цивільного захисту
педагогічних працівників
навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту

Розглянуто та схвалено на засіданні
Вченої ради Інституту державного
управління у сфері цивільного
захисту

“ 09 ” лютого 2016 року

Протокол № 1

Київ-2016

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Загальні положення

Процеси оновлення системи цивільного захисту, що відбуваються на сучасному етапі розвитку української держави, ставлять нові вимоги до професійних та особистісних якостей педагогічних працівників навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності областей, м. Київ, рівня їх професіоналізму та компетентності.

Навчальна програма короткострокового підвищення кваліфікації з питань цивільного захисту педагогічних працівників навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту (далі - підвищення кваліфікації педагогічних працівників) розроблена відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України, Закону України від 12 січня 2012 року № 4312-VI “Про професійний розвиток працівників”, Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 року № 444, Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 року № 443, Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов’язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 року № 819, Типового положення про територіальні курси, навчально-методичні центри цивільного захисту та безпеки життєдіяльності (наказ МВС України від 29.05.2014 № 523, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 13.06.2014 за № 624/25401), Типового положення про атестацію педагогічних працівників (наказ МОН України від 06.10.2010 № 930, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 14.12.2010 за № 1255/18550).

Метою підвищення кваліфікації педагогічних працівників навчально-методичних центрів за Навчальної програми короткострокового підвищення кваліфікації з питань цивільного захисту педагогічних працівників навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту (далі – Навчальна програма) є вдосконалення професійної підготовки осіб шляхом поглиблення і розширення їх професійних знань і умінь, необхідних для виконання посадових обов’язків.

Відповідно до Навчальної програми розробляються робочі навчальні програми для наступних категорій:

1. Начальники (заступники начальників) навчально-методичних центрів.
2. Завідувачі (заступники завідувачів), викладачі обласних та міст курсів удосконалення керівних кадрів.
3. Завідувачі (заступники завідувачів) міських курсів, завідувачі навчально-консультаційних пунктів, начальники циклів практичної підготовки, майстри виробничого навчання.
4. Завідувачі обласних методичних кабінетів, методисти.
5. Завідувачі кабінетів навчальних (інформаційних технологій).
6. Завідувачі лабораторій (наочних засобів навчання).

Форми організації підвищення кваліфікації

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту здійснюється за денною формою. Можливі інші форми підвищення кваліфікації та їх поєднання, які не суперечать вимогам законодавства.

Строк та періодичність підвищення кваліфікації

Тривалість підвищення кваліфікації педагогічних працівників навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту за Навчальною програмою становить 72 академічні години та проводиться не рідше одного разу на 5 років із збереженням заробітної плати. Тривалість аудиторних занять становить 9 академічних годин на день.

Зміст Навчальної програми

Зміст Навчальної програми розкривається трьома навчальними частинами (інваріантна професійна, варіативна професійна, діагностико-аналітична).

Навчальна програма складається з аудиторної роботи слухачів. Основними видами навчальних занять є: лекції, практичні, семінарські заняття, тематичні дискусії.

Очікувані результати підвищення кваліфікації за Навчальною програмою є:

В результаті засвоєння Навчальної програми слухачі

повинні знати:

вимоги, що пред'являються керівними документами стосовно діяльності органів місцевої влади та суб'єктів господарювання з питань цивільного захисту;

порядок організації та методичного забезпечення навчання керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією та здійсненням заходів цивільного захисту, з питань захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, реагування та ліквідації їх наслідків;

основи управління у сфері цивільного захисту, призначення, склад та завдання сил цивільного захисту, забезпечення готовності органів управління та сил цивільного захисту до дій за призначенням;

порядок створення і використання матеріальних резервів для запобігання, ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру на місцевому рівні.

повинні вміти:

застосовувати положення нормативно-правових актів з питань цивільного захисту в навчальній та методичній роботі;

забезпечувати якісне проведення функціонального навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту;

здійснювати методичний супровід проведення суб'єктами забезпечення цивільного захисту спеціальних навчань і тренувань;

здійснювати консультаційну, аналітичну, методичну підтримку підприємств, установ, організацій з питань діяльності у сфері цивільного захисту та навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях.

Організація контролю за результатами підвищення кваліфікації

Контроль знань, отриманих в ході підвищення кваліфікації, є необхідним елементом зворотного зв'язку в навчальному процесі. Метою контролю навчання є оцінка його результатів, перевірка розуміння та засвоєння навчального матеріалу, здатності застосовувати отримані знання при вирішенні посадових завдань. Підсумковий контроль здійснюється шляхом захисту випускних робіт.

Особам, які пройшли навчання за Навчальною програмою, видається Сертифікат про проходження короткострокового підвищення кваліфікації з питань цивільного захисту.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
короткострокового підвищення кваліфікації з питань цивільного захисту
педагогічних працівників навчально-методичних центрів сфери
цивільного захисту

(всього 72 години, із них: 38 – аудиторних, 34 – самостійна робота)

№ з/п	Зміст	Усього годин	Аудиторні години					Години на самостійну роботу
			разом	У тому числі				
				лекції	практичні	семінарські	тематичні дискусії	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
ІНВАРІАНТНА ЧАСТИНА								
1.	Формування та реалізація державної політики у сфері цивільного захисту	2	2	-	2	-	-	-
2.	Функціонування єдиної державної системи цивільного захисту. Порядок діяльності функціональних і територіальних підсистем та їх ланок	4	2	2	-	-	-	2
3.	Повноваження органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, у сфері цивільного захисту	4	2	-	-	2	-	2
4.	Організація цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій на об'єктовому, місцевому, регіональному рівнях	4	2	-	-	-	2	2
5.	Реалізація заходів щодо оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій. Інформування у сфері цивільного захисту	2	2	-	2	-	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9
6.	Забезпечення і використання в умовах надзвичайних ситуацій засобів захисту	2	-	-	-	-	-	2
7.	Проведення заходів з евакуації на державному, регіональному, місцевому або об'єктовому рівні	4	2	-	2	-	-	2
8.	Реалізація заходів щодо інженерного захисту територій	4	2	-	2	-	-	2
9.	Реалізація заходів радіаційного і хімічного захисту населення і територій	2	2	-	2	-	-	-
10.	Реалізація заходів медичного, біологічного і психологічного захисту, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення	2	-	-	-	-	-	2
11.	Реалізація заходів щодо забезпечення техногенної безпеки та пожежної безпеки	4	2	-	2	-	-	2
12.	Моніторинг, прогнозування та управління ризиками надзвичайних ситуацій	2	2	2	-	-	-	-
13.	Планування діяльності органів влади та суб'єктів господарювання з питань цивільного захисту	4	2	-	2	-	-	2
14.	Фінансове та матеріальне забезпечення у сфері цивільного захисту	2	2	-	-	2	-	-
15.	Забезпечення управління в надзвичайних ситуаціях. Засади функціонування системи екстреної допомоги населенню	4	2	-	2	-	-	2
16.	Координація діяльності, пов'язаної з техногенно-екологічною безпекою, захистом населення і територій, запобіганням і реагуванням на надзвичайні ситуації	4	2	-	2	-	-	2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
17.	Реагування на надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків	4	2	-	2	-	-	2
18.	Підготовка органів управління та навчання населення	4	2	-	2	-	-	2
ВАРІАТИВНА ЧАСТИНА								
	Для начальників (заступників начальників) навчально-методичних центрів							
19.	Шляхи удосконалення компетентності керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією та здійсненням заходів цивільного захисту	2	-	-	-	-	-	2
20.	Порядок проведення на підприємствах, в установах та організаціях спеціальних об'єктових навчань, тренувань з питань цивільного захисту	2	2	-	-	-	2	-
	Для завідувачів (заступників завідувачів), викладачів обласних та міських курсів удосконалення керівних кадрів							
21.	Організація та порядок надання навчально-методичних послуг підприємствам, установам, організаціям з питань цивільного захисту	2	2	-	2	-	-	-
22.	Розвиток професійної майстерності педагогічного складу та впровадження передового вітчизняного і міжнародного досвіду	2	-	-	-	-	-	2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Для завідувачів (заступників завідувачів) міських курсів, завідувачів навчально-консультаційних пунктів, начальників циклів практичної підготовки, майстрів виробничого навчання							
23.	Оптимізація шляхів надання консультаційної та організаційно-методичної допомоги об'єктам господарювання у проведенні навчань і тренувань з питань цивільного захисту	2	2	-	2	-	-	-
24.	Забезпечення методичного супроводу підприємств, установ, організацій, що проводять спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань цивільного захисту	2	-	-	-	-	-	2
	Для завідувачів обласних методичних кабінетів, методистів							
25.	Організація навчально-методичного забезпечення заходів щодо навчання у сфері цивільного захисту	2	-	-	-	-	-	2
26.	Методика проведення заходів з практичного навчання персоналу суб'єктів господарювання	2	2	-	2	-	-	-
	Для завідувачів кабінетів навчальних (інформаційних технологій)							
27.	Принципи функціонування і використання інформаційного забезпечення навчального процесу	2	2	-	2	-	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9
28.	Шляхи підвищення рівня інформаційного забезпечення навчального процесу. Система управління дистанційним навчанням	2	-	-	-	-	-	2
	Для завідувачів лабораторій (наочних засобів навчання)							
29.	Забезпечення проведення занять на належному методичному і технічному рівні відповідно до навчальних програм і методичних рекомендацій	2	2	-	2	-	-	-
30.	Комплексне використання засобів навчання в навчальному процесі	2	-	-	-	-	-	2
ДІАГНОСТИКО-АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА								
31.	Підготовка випускних робіт	6	-	-	-	-	-	6
32.	Круглий стіл (за обраною темою)	2	2	-	-	2	-	-
33.	Захист випускних робіт	2	2	-	-	2	-	-
Загальна кількість годин		72	38	4	24	8	2	34

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ІНВАРІАНТНА ЧАСТИНА

Тема 1. Формування та реалізація державної політики у сфері цивільного захисту

Державна політика як управлінська категорія. Зміст державної регіональної політики у сфері цивільного захисту. Суб'єкти формування державної політики у сфері цивільного захисту. Суб'єкти реалізації державної регіональної політики у сфері цивільного захисту. Результативність та ефективність державної політики у сфері цивільного захисту. Удосконалення державного управління в контексті реалізації державної регіональної політики у сфері цивільного захисту.

Тема 2. Функціонування єдиної державної системи цивільного захисту. Порядок діяльності функціональних і територіальних підсистем та їх ланок

Мета і завдання функціонування єдиної державної системи цивільного захисту. Керівництво та загальна структура єдиної державної системи цивільного захисту. Функціональні підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту. Територіальні підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту та їх ланки. Постійно діючі органи управління цивільного захисту, координаційні органи. Органи управління та сили цивільного захисту єдиної державної системи цивільного захисту, організація їх взаємодії на регіональному, місцевому та об'єктовому рівнях. Режими функціонування підсистем єдиної державної системи цивільного захисту.

Тема 3. Повноваження органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту

Повноваження органів виконавчої влади у сфері цивільного захисту. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту. Виключна компетенція сільських, селищних, міських рад з питань цивільного захисту. Власні (самоврядні) та делеговані повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад з питань цивільного захисту. Здійснення державного контролю місцевими державними адміністраціями щодо виконання заходів цивільного захисту. Відносини місцевих державних адміністрацій з органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами та організаціями у сфері цивільного захисту. Завдання та обов'язки суб'єктів господарювання з реалізації заходів цивільного захисту.

Тема 4. Організація цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій на об'єктовому, місцевому, регіональному рівнях

Запровадження механізмів комплексного розв'язання проблем захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру. Визначення пріоритетних завдань цивільного захисту та забезпечення реалізації річних регіональних планів основних заходів

цивільного захисту. Підготовка пропозицій для прийняття рішень обласною, міською, сільською (селищною) радою у сфері цивільного захисту (визначення заходів, строків виконання, виконавців та джерел фінансування програм забезпечення виконання заходів у сфері цивільного захисту). Забезпечення діяльності комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій. Системи управління цивільним захистом у мирний час та особливий період. Організація реагування на надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків.

Тема 5. Реалізація заходів щодо оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій. Інформування у сфері цивільного захисту

Шляхи оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій. Підстави для прийняття рішення про оповіщення. Суб'єкти забезпечення процесу оповіщення на державному, регіональному, місцевому, об'єктовому рівнях. Порядок організації оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій та організації зв'язку у сфері цивільного захисту. Функціонування територіальної і місцевих автоматизованої системи централізованого оповіщення. Функціонування спеціальних, локальних і об'єктових систем оповіщення. Інформування з питань цивільного захисту у територіальних підсистемах. Суб'єкти інформування населення у сфері цивільного захисту. Зміст та способи інформування населення у разі загрози або виникнення надзвичайної ситуації. Підготовка та оприлюднення інформації про наслідки надзвичайної ситуації. Особливості оповіщення та інформування працівників про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій на підприємствах, в установах та організаціях.

Тема 6. Забезпечення і використання в умовах надзвичайних ситуацій засобів захисту

Організації укриття населення в захисних спорудах цивільного захисту, підтримання їх у готовності до використання. Реалізація заходів щодо укриття працівників та населення у захисних спорудах цивільного захисту місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями. Контроль за готовністю захисних споруд цивільного захисту до використання за призначенням. Порядок приведення в готовність наявного фонду захисних споруд цивільного захисту. Засоби індивідуального захисту. Порядок забезпечення працівників засобами індивідуального захисту, зберігання та видача засобів індивідуального захисту. Вимоги безпеки і охорони здоров'я при використанні засобів індивідуального захисту.

Тема 7. Проведення заходів з евакуації на регіональному, місцевому або об'єктовому рівні

Види організованого вивезення (виведення) населення із зон можливого впливу наслідків надзвичайної ситуації або надзвичайної ситуації. Планування евакуації населення. Органи з евакуації, їх склад та основні завдання.

Оповіщення керівників суб'єктів господарювання і населення про початок евакуації. Порядок проведення евакуації. Підготовка районів для розміщення евакуйованого населення і його життєзабезпечення. Шляхи проведення евакуації на регіональному, місцевому або об'єктовому рівні. Організація розміщення тимчасово переселеного населення

Тема 8. Реалізація заходів щодо інженерного захисту територій

Планування та реалізація інженерно-технічних заходів цивільного захисту. Вимоги інженерно-технічних заходів цивільного захисту, дотримання яких обов'язкове під час розроблення містобудівної та проектної документації. Районування територій за наявністю потенційно небезпечних об'єктів і небезпечних геологічних, гідрогеологічних та метеорологічних явищ і процесів, а також ризику виникнення надзвичайних ситуацій. Інженерні заходи щодо ліквідування проливів (викидів) нафти та нафтопродуктів. Організація та реалізація інженерного захисту, органами місцевої влади. Реалізація інженерного захисту територій на підприємствах, установах та організаціях.

Тема 9. Реалізація заходів радіаційного і хімічного захисту населення і територій

Суб'єкти здійснення заходів радіаційного і хімічного захисту та його забезпечення. Спостереження радіаційної і хімічної обстановки у режимі повсякденної діяльності, у режимі підвищеної готовності, при надзвичайних ситуаціях. Режими радіаційного захисту. Організація та реалізація заходів радіаційного і хімічного захисту місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями. Вимоги щодо проведення спеціальної обробки техніки, транспорту і особового складу сил цивільного захисту. Проведення дозиметричного і хімічного контролю радіоактивного опромінення особового складу, формувань цивільного захисту та населення. Заходи щодо захисту персоналу, населення і території при аваріях на хімічно-небезпечних об'єктах. Захист персоналу, населення і території при аваріях на радіаційно-небезпечних об'єктах з викидом радіоактивних речовин у навколишнє середовище. Дії працівників суб'єктів господарювання і населення у разі аварії з викидом (вилівом) небезпечних хімічних та радіоактивних речовин.

Тема 10. Реалізація заходів медичного, біологічного і психологічного захисту, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення

Організація медичного захисту населення, спрямованого на запобігання або зменшення ступеня ураження людей в умовах надзвичайних ситуацій. Склад та завдання медичних формувань Державної служби медицини катастроф. Біологічний захист населення, тварин і рослин. Заходи психологічного захисту населення у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій. Заходи біологічного захисту населення, тварин і рослин. Організація та реалізація заходів медичного, біологічного і психологічного захисту, санітарного та епідемічного благополуччя населення місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування. Організація та реалізація

заходів медичного, біологічного і психологічного захисту, санітарного та епідемічного благополуччя працівників на підприємствах, установах та організаціях.

Тема 11. Реалізація заходів щодо забезпечення техногенної безпеки та пожежної безпеки

Суб'єкти забезпечення техногенної та пожежної безпеки. Організація та реалізація заходів щодо забезпечення техногенної безпеки місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування. Організація та реалізація заходів щодо забезпечення техногенної безпеки на підприємствах, установах та організаціях. Проведення ідентифікації потенційної небезпеки об'єкта, складання декларації безпеки об'єкта. Організація та реалізація заходів щодо забезпечення пожежної безпеки місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування. Організація та реалізація заходів щодо забезпечення пожежної безпеки на підприємствах, установах та організаціях. Створення та основні завдання пожежної охорони (державна, відомча, місцева, добровільна). Фінансування та матеріально-технічне забезпечення пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення місцевої пожежної охорони.

Тема 12. Моніторинг, прогнозування та управління ризиками надзвичайних ситуацій

Функціонування системи постійного моніторингу і прогнозування надзвичайних ситуацій. Суб'єкти моніторингу, спостереження, лабораторного контролю та прогнозування надзвичайних ситуацій на регіональному, місцевому та об'єктовому рівні. Порядок проведення спостереження, лабораторного та контролю. Організація моніторингу і прогнозування надзвичайних ситуацій місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування. Організація моніторингу стану навколишнього середовища, потенційно-небезпечних об'єктів. Управління у сфері цивільного захисту на основі критеріїв ризику. Ідентифікація факторів ризику, оцінка ризику, управління ризиком надзвичайних ситуацій.

Тема 13. Планування діяльності органів влади та суб'єктів господарювання з питань цивільного захисту

Організація планування заходів цивільного захисту місцевими органами влади. Організаційно-методичне керівництво плануванням діяльності єдиної державної системи цивільного захисту. Види планів з питань цивільного захисту, порядок їх розроблення. Розроблення плану реагування на надзвичайні ситуації місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування. Розроблення плану основних заходів цивільного захисту територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту на рік. Розроблення плану локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки. Особливості планування діяльності з питань цивільного захисту на підприємствах, установах і організаціях.

Тема 14. Фінансове та матеріальне забезпечення у сфері цивільного захисту

Фінансування заходів у сфері цивільного захисту місцевими органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування в державному і місцевих бюджетах. Фінансове забезпечення органів управління та сил цивільного захисту. Фінансування заходів медико-психологічної реабілітації. Фінансування робіт із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Матеріально-технічне забезпечення у сфері цивільного захисту. Порядок створення та використання регіональних та місцевих матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Номенклатура матеріальних цінностей державного резерву і норми їх накопичення.

Тема 15. Забезпечення управління в надзвичайних ситуаціях. Засади функціонування системи екстреної допомоги населенню

Основні задачі забезпечення управління територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту. Органи управління, які забезпечують реалізацію завдань цивільного захисту. Функціонування центрів управління в надзвичайних ситуаціях. Система збору, оброблення, узагальнення та аналізу інформації про обстановку в районах виникнення надзвичайних ситуацій. Управління заходами з переведення єдиної державної системи цивільного захисту у режим підвищеної готовності. Використання пунктів управління, утворених органами державної влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання. Функціонування системи екстреної допомоги населенню. Регламент проходження інформації у системі екстреної допомоги населенню.

Тема 16. Координація діяльності, пов'язаної з техногенно-екологічною безпекою, захистом населення і територій, запобіганням і реагуванням на надзвичайні ситуації

Утворення регіональної, місцевої комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій. Основні завдання комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Діяльність комісій з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій у повсякденному режимі, у разі виникнення надзвичайної ситуації, у режимі підвищеної готовності. Обов'язки голови комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій. Підготовка засідань з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій та контроль за виконанням її рішень. Контроль виконання рішень, прийнятих комісією техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.

Тема 17. Реагування на надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків

Загальне керівництво організацією та проведенням заходів і робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, відновлювальних робіт.

Планування реагування на надзвичайні ситуації. Безпосередня організація і координація аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Керівник робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. Діяльність штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. Організація робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та гасіння пожеж. Взаємодія органів управління та сил цивільного захисту. Координація робіт з ліквідації надзвичайної ситуації та її наслідків об'єктовому рівнях. Удосконалення механізмів оперативного реагування на надзвичайні ситуації.

Тема 18. Підготовка органів управління та навчання населення.

Організація підготовки органів управління та сил цивільного захисту. Порядок підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту. Методичне керівництво підготовкою органів управління та сил цивільного захисту на регіональному рівні. Організація навчання населення за місцем роботи, навчання і проживання. Планування, облік і контроль навчання. Особливості визначення місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування щорічної потреби в навчанні керівного складу та фахівців, забезпечення періодичності його проведення. Організація підготовки фахівців з питань цивільного захисту на підприємствах, установах та організаціях. Порядок проведення інструктажів і перевірка знань з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях. Інформаційно-просвітницька робота з населенням щодо правил поведінки в умовах надзвичайних ситуацій. Організація практичної підготовки на підприємствах, в установах та організаціях спеціальних об'єктових навчань, тренувань з питань цивільного захисту. Підготовка керівництва підприємств, установ та організацій для забезпечення успішного проведення навчання.

ВАРІАТИВНА ЧАСТИНА

Варіативна частина для начальників (заступників начальників) навчально-методичних центрів

Тема 19. Шляхи удосконалення компетентності керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією та здійсненням заходів цивільного захисту

Компетентність керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією та здійсненням заходів цивільного захисту, з питань організації та здійснення заходів цивільного захисту. Управління процесом удосконалення компетентності керівного складу і фахівців. Забезпечення обов'язкового безперервного навчання. Професійне самовдосконалення шляхом цілеспрямованої самоосвітньої діяльності. Шляхи удосконалення підготовки керівного складу і фахівців.

Тема 20. Порядок проведення на підприємствах, в установах та організаціях спеціальних об'єктових навчань, тренувань з питань цивільного захисту

Проведення спеціальних об'єктових навчань, тренувань з питань цивільного захисту, як загальна задача під час набуття знань, умінь, навичок, розвитку спеціальних якостей у працівників для практичного застосування. Періоди проведення спеціальних об'єктових навчань, тренувань з питань цивільного захисту. Організація проведення комплексних навчань (тренувань), об'єктових тренувань спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту, протипожежних і проти аварійних тренувань, навчальних тривог. організація інструктивно-методичних занять.

Варіативна частина для завідувачів (заступників завідувачів), викладачів обласних та міст курсів удосконалення керівних кадрів

Тема 21. Організація та порядок надання навчально-методичних послуг підприємствам, установам, організаціям з питань цивільного захисту

Організаційно-методичні засади підготовки та проведення практичної підготовки. Забезпечення надання навчально-методичним центром освітніх послуг суб'єктам господарювання, що проводять навчання населення діям у надзвичайних, аварійних ситуаціях. Обов'язки педагогічних працівників, які здійснюють методичний супровід підприємств, установ, організацій з питань цивільного захисту. Проведення інструктивних занять з працівниками суб'єкту господарювання щодо проведення їх практичної підготовки. Особливості надання платних освітніх послуг, що надаються навчальною установою.

Тема 22. Розвиток професійної майстерності педагогічного складу та впровадження передового вітчизняного і міжнародного досвіду

Сутність педагогічної майстерності педагогічного складу навчально-методичних центрів. Поняття професійної компетентності педагогічних працівників у сфері цивільного захисту. Формування знань, умінь та навичок, педагогічної майстерності, комунікативної компетенції, підготовки конкурентоспроможних фахівців в сучасних умовах. Впровадження передового вітчизняного і міжнародного досвіду щодо розвитку професійної майстерності педагогічного складу навчально-методичних центрів. Основні вимоги до змісту та оформлення презентації.

Варіативна частина для завідувачів (заступників завідувачів) міських курсів, завідувачів навчально-консультаційних пунктів, начальників циклів практичної підготовки, майстрів виробничого навчання

Тема 23. Оптимізація шляхів надання консультаційної та організаційно-методичної допомоги у проведенні спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту

Визначення єдиних підходів до проведення практичних заходів під час планування спеціального об'єктового навчання (тренування). Організація та

здійснення методичного супроводу проведення спеціальних об'єктових навчань (тренувань) з питань цивільного захисту. Підготовка навчальних місць та їх керівників до проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту. Обов'язки педагогічних працівників навчально-методичних центрів, які організують та забезпечують здійснення консультаційної та організаційно-методичної допомоги під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту.

Тема 24. Забезпечення методичного супроводу підприємств, установ, організацій, що проводять спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань цивільного захисту

Організація планування, підготовки та проведення спеціальних об'єктових навчань (тренувань) з питань цивільного захисту. Підготовка та забезпечення виконання план-графіків надання навчально-методичним центром освітніх послуг та методичного супроводу суб'єктів господарювання. Організація роботи педагогічних працівників, які здійснюють методичний супровід. Організація та проведення інструктивних занять з працівниками суб'єкту господарювання. Основні навчально-методичні документи майстра виробничого навчання, їх зміст та вимоги щодо складання.

Варіативна частина для завідувачів обласних методичних кабінетів, методистів

Тема 25. Організація навчально-методичного забезпечення заходів щодо навчання у сфері цивільного захисту

Особливості змісту і організації навчально-методичної роботи в навчально-методичному центрі. Робота щодо створення та оновлення навчально-методичного забезпечення. Організація навчального процесу, що базується на уніфікації навчальних планів. Зміст робочих програм навчання у сфері цивільного захисту, порядок їх оновлення. Функціонування системи контролю якості навчання. Формування електронної бази навчальної, методичної літератури з питань цивільного захисту. Порядок оформлення мультимедійних презентацій.

Тема 26. Методика проведення заходів з практичного навчання персоналу суб'єктів господарювання

Організація проведення практичного навчання працівників суб'єкта господарювання з питань цивільного захисту. Завдання та обов'язки суб'єктів господарювання з практичного навчання персоналу. Координація і методичний супровід практичного навчання персоналу суб'єктів господарювання. Порядок надання методичної допомоги педагогічним працівникам закладів і установ освіти з організації та проведення Дня цивільного захисту та Тижня безпеки дитини.

Варіативна частина для завідувачів кабінетів навчальних (інформаційних технологій)

Тема 27. Принципи функціонування і використання інформаційного забезпечення навчального процесу

Особливості програмно-методичного забезпечення навчального процесу в навчально-методичних центрах. Впровадження в навчальному процесі сучасних методів і засобів навчання, досліджень і розробок, зокрема з використанням комп'ютерної техніки. Забезпечення інформаційного супроводу аудиторних занять, які проводяться із застосуванням технічних засобів. Створення та удосконалення комплексу програмно-методичного забезпечення навчального процесу. Призначення, функції та структура Урядової інформаційно-аналітичної системи з питань надзвичайних ситуацій. Використання інформаційних ресурсів ДСНС України.

Тема 28. Шляхи підвищення рівня інформаційного забезпечення навчального процесу. Система управління дистанційним навчанням

Методи і засоби активізації навчального процесу в навчально-методичних центрах. Створення сприятливих умов для розвитку навчально-пізнавального інтересу, формування мотивів і мотивації навчання. Формування інформаційної культури керівного складу і фахівців шляхом використання новітніх інформаційних освітніх технологій. Засади використання інформаційних технологій в навчальному процесі. Формування електронних баз даних, електронних підручників і навчальних посібників, інших інформаційних матеріалів для забезпечення навчання. Особливості застосування елементів дистанційного навчання.

Варіативна частина для завідувачів лабораторій (наочних засобів навчання)

Тема 29. Забезпечення проведення занять на належному методичному і технічному рівні відповідно до навчальних програм і методичних рекомендацій

Технологічний підхід до процесу навчання в навчально-методичних центрах. Вибір методів та засобів навчання, їх різноманітність та шляхи ефективного використання в навчальному процесі. Стандартизовані методи контролю знань керівного складу та фахівців. Впровадження інформаційних технологій в систему оцінювання знань. Форми та види подання тестових завдань. Організація проведення тестування керівного складу і фахівців.

Тема 30. Комплексне використання засобів навчання в навчальному процесі

Характеристика засобів навчання та їх функції. Застосування засобів навчання під час проведення навчального процесу. Розробка нових наочних матеріалів. Сутність та значення принципу наочності у навчальному процесі. Особливості застосування наочності в процесі навчання у сфері цивільного

захисту. Дидактичні цілі та загальні вимоги до використання наочних засобів навчання. Застосування наочних засобів навчання під час проведення занять. Підходи до розробки та використання засобів навчання навчально-методичними центрами. Шляхи підвищення ефективності засвоєння керівним складом та фахівцями навчального матеріалу з питань цивільного захисту.

ДІАГНОСТИКО-АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА

Діагностико-аналітична частина призначена для оцінювання результатів короткострокового підвищення кваліфікації педагогічних працівників навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту, виявлення можливих недоліків у навчальній програмі з метою їх усунення в подальшому та складається із підготовки і захисту випускних робіт, участі під час проведення круглого столу.

Круглий стіл з актуальних питань проводиться за окремим планом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс цивільного захисту України від 02 жовтня 2012 р. № 5403-VI // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5403-17/print1400219239943493>.
2. Закон України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII “Про вищу освіту” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
3. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” № 280/97-ВР від 21.05.1997 // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – № 20-21.
4. . Закон України “Про місцеві державні адміністрації” № 586-XIV від 09.04.1999// Голос України. – 1999.
5. Закон України від 18 січня 2001 р. № 2245-III “Про об’єкти підвищеної небезпеки” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2245-14>.
6. . Закон України “Про правовий режим надзвичайного стану” № 1550-III від 16.03.2000 // Відом. Верхов. Ради України. – 2000. – № 23.
7. . Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” № 1264-XII від 25.06.1991 // Голос України. – 1991.
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 р. № 1052 <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248721664>"Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mns.gov.ua/content/law.html>.
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 р. № 819 “Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов’язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/819-2013-п>.

10. Постанова Кабінету Міністрів України від 09 січня 2014 р. № 11 “Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-п>.

11. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 січня 2015 р. № 18 “Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/18-2015-п>.

12. Постанова Кабінету Міністрів України від 17 червня 2015 р. № 409 “Про затвердження Типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/409-2015-%D0%BF>.

13. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2013 р. № 841 “Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/841-2013-п>.

10. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 443 “Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/443-2013-п>.

11. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 444 “Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/444-2013-п>.

12. Постанова Кабінету Міністрів України від 24 березня 2004 р. № 368 “Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/368-2004-п>.

13. Постанова Кабінету Міністрів України від 09 жовтня 2013 р. № 787 “Про затвердження Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/787-2013-п>.

14. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2002 р. № 1788 “Про затвердження Порядку і правил проведення обов’язкового страхування цивільної відповідальності суб’єктів господарювання за шкоду, яка може бути заподіяна пожежами та аваріями на об’єктах підвищеної небезпеки, включаючи пожежовибухонебезпечні об’єкти та об’єкти, господарська діяльність на яких може призвести до аварій екологічного і санітарно-епідеміологічного характеру” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1788-2002-п>.

15. Постанова Кабінету Міністрів України від 11 липня 2002 р. № 956 “Про ідентифікацію та декларування безпеки об’єктів підвищеної небезпеки” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/956-2002-п>.

16. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 р. № 175 “Про затвердження Методики оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/175-2002-п>.

17. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2015 р. № 775 “Про затвердження Порядку створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/775-2015-%D0%BF>

18. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 лютого 1999 р. № 192 “Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв’язку у надзвичайних ситуаціях” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/192-99-п>.

19. Постанова Кабінету Міністрів України від 04 лютого 1999 р. № 140 “Про затвердження Порядку фінансування робіт із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/140-99-п>.

20. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 25.09.2014 № 523 “Про затвердження Типового положення про територіальні курси, навчально-методичні центри цивільного захисту та безпеки життєдіяльності” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0624-14>.

21. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 11.09.2014 № 934 “Про затвердження Порядку організації та проведення спеціальних об’єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z1200-14>.

22. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 11.09.2014 № 935 “Про Порядок затвердження програм навчання посадових осіб з питань пожежної безпеки, організації та контролю їх виконання” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z1204-14>.

23. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 21.10.2014 № 1112 “Про затвердження Положення про організацію навчального процесу з функціонального навчання” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z1398-14>.

24. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 21.10.2014 № 1113 “Про затвердження Вимог до структури та змісту програм функціонального навчання” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z1399-14>.

25. Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 15.08.2008 № 592 “Про затвердження алгоритмів дій та методик пошуку і рятування людей під час виникнення найбільш характерних надзвичайних ситуацій” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mns.gov.ua/content/laws_nak.html.

26. Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 06.08.2002 № 186 “Про введення в дію Методики спостережень щодо оцінки радіаційної та хімічної обстановки” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0708-02>.

27. Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Міністерства аграрної політики України, Міністерства економіки України, Міністерства екології та природних ресурсів України від 27.03.2001 № 73/82/64/122 “Про затвердження Методики прогнозування наслідків вилу (викиду) небезпечних хімічних речовин при аваріях на промислових об’єктах і транспорті” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0326-01>.

28. Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 18.12.2000 № 338 “Про затвердження Положення про паспортизацію потенційно небезпечних об’єктів” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0062-01>.

29. Наказ Держспоживстандарту України від 11.10.2010 № 457 “http://www.integrity.pp.ua/files/%D0%94%D0%9A_019_2010.pdf Класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019:2010” // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=va457609-10>.

30. Наказ Держспоживстандарту України від 01.07.2008 № 254 “Про введення в дію Національного стандарту ДСТУ 5058:2008 (Безпека у надзвичайних ситуаціях. Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях. Основні положення)”.

31. Методичні рекомендації з питань організації планування та проведення евакуаційних заходів на об’єктах господарської діяльності у разі виникнення надзвичайних ситуацій (затверджені наказом МНС України від 07 вересня 2010 року №761).

32. Желибо Е.П., Заваруха О.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації. – К., Каравела, 2001.

33. Загальна підготовка працівників підприємств, установ та організацій до дій в умовах надзвичайних ситуаціях. Методичний посібник. Волянський П.Б., Євсюков О.П., Литвиновський Є.Ю., Медвідь А.П., Михайлов В.М. та інші. "Палітурник". 2015. 290 с.

34. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т. 2. Організація управління в надзвичайних ситуаціях. За загальною редакцією В.М. Антонця. – К., Купріянова, 2007. 636 с.

35. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т.8. Організація інженерного забезпечення заходів та сил цивільного захисту щодо ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків. За загальною редакцією Могильниченка В.В.– К.: КІМ, 2011. – 392 с.

36. Михайлов В.М. "Організація взаємодії державних і муніципальних підрозділів екстреної допомоги населенню в системі 112"-Академія

муніципального управління "Державне управління: удосконалення та розвиток", 1025 - №4.

37. Основи цивільного захисту. Посібник. За загальною редакцією М.В. Болотських. – К. 2008. – 360с.

38. Організація управління цивільним захистом на підприємствах, в установах та організаціях. За загальною редакцією В.П. Квашука. – К.: 2010. – 540 с.

39. Євсюков О.П., Тимченко О.В. Психологічне прогнозування надійності діяльності працівників аварійно-рятувальних підрозділів МНС України. Монографія. – Харків: УЦЗУ, 2007. – 288 с.

40. Миронець С.М., Тимченко О.В. Негативні психологічні стани рятувальників в умовах надзвичайних ситуацій: Монографія. – К.: ТОВ "Видавництво "Консультант", 2008, – 232с.

Начальник науково-методичного
центру мережі освітніх установ
цивільного захисту

В.М. Михайлов